

İTİLAF DEVLETLERİNİN I. DÜNYA SAVAŞI BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİNE BAKIŞ AÇILARINA İLİŞKİN BELGELER

Sabri Sürgevil

Birinci Dünya Savaşı , beklenildiği biçimde İtilâf ve İttifak devletleri arasında eylemli olarak başladıktan sonra ¹ Osmanlı İmparatorluğu birçok nedenle bu savaşın dışında kalma olanağı bulabildi. Savaş dışında kaldığı aylarda Osmanlı İmparatorluğu, elinde bulundurduğu stratejik noktalar ve taşıdığı özellikler nedeniyle İtilâf ve İttifak bloğundan tüm devletlerin dikkatlerini üzerine çekiyordu. Başka bir deyişle tüm devletler Osmanlı İmparatorluğu'nun alacağı pozisyonlarla ilgileniyorlardı. Osmanlı İmparatorluğu da içinde yer alması kaçınılmaz olarak görülen savaşa en uygun koşullarda girmeyi ve savaşa giriş amaçlarını gerçekleştirebilmesini sağlayacak ittifaklar içinde yer almayı öngören bir politika izliyordu.² İtilâf ve İttifak devletleriyle olduğu kadar bir yıl öncesi savaş halinde bulunulan Balkan Devletleriyle de diyaloglar sürdürülüyordu. Bu dönemin önemli bir siyasal gelişmesi o günlerde kamuoyundan gizlenen Almanya ile yapılan gizli ittifak anlaşmasıydı.³ Askeri açıdan seferberliğin ilânı⁴ ve 10-11 Ağustos 1914'de iki Alman savaş gemisinin, Goeben ve Breslau'nun Çanakkale Boğazı'ndan geçişi, ekonomik açıdan kapitülasyonların kaldırıldığıının ilân edilmesi (1 Eylül 1914), Osmanlı İmparatorluğu'nun savaşa girme hazırlığı içinde olduğunun göstergeleriydi. Osmanlı Hükûmeti için 1914 yılı baharında başlayan, Yunanistan ile görüşmeler yapılması için bazı devletlerin girişimlerde bulunmalarına neden olan, Yunanistan tarafından Avrupa'ya Osmanlı İmparatorluğu'ndaki hıristiyanların hayatının tehlikede olduğu şeklinde yansıtılan, Ege adalarına ve Yunanistan'a doğru yerli Rumların göçünün durdurulmaya çalışılması da önemli bir toplumsal siyasal sorun oluşturmaktaydı.

Kamuoyunun büyük çapta ajanslar ve basın-yayın organları tarafından Osmanlı Hükûmeti'nin politik tercihleri doğrultusunda yönlendirildiği, Alman propagandasının etkisi altında bu savaşı Almanya'nın başında bulunduğu İttifak bloğunun kazanacağına ilişkin kamuoyunun oluştuğu, Osmanlı İmparatorluğu'nun savaş dışında kaldığı aylarda, dönemin Büyük Devletleri kendi çıkarları doğrultusunda Levant dünyasında kendi pozisyonlarını korumaya, önlemler almaya, girişimlerde bulunmaya koyulmuşlardı. Dönemin Büyük Devletleri, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki hıristiyanları korumaya, kapitülasyonlar düzeninin sağladığı olanaklarla oluşturdukları okulları, kurdukları posta

ve telgraf merkezlerini, kamuoyunu etkilemede kullandıkları basın yayın organlarını yaşatmaya çalıştıkları gibi, bu konularda uluslararası rekabetten de kendilerini alamıyorlardı. Osmanlı İmparatorluğu'nun kapitülasyonları kaldırdığını ilân etmesi taraf devletlerle diplomatik ilişkilerin tümüyle kesilmesine neden olmamış, çeşitli düzeylerde temaslar sürdürülmüştü. Osmanlı İmparatorluğu'nun Almanya'nın yanında savaşa girmekte olduğu İtilâf devletlerince algılanmış, İngiliz diplomasisi Türk-İngiliz ilişkilerini yumuşatmaya çalışmış, çeşitli düzeylerde görüşme kapıları açık tutulmak suretiyle Osmanlı İmparatorluğu en azından savaş dışında tutulmak isteniyormuş gibi bir izlenim yaratılmaya çalışılmış, diğer taraftan da Osmanlı İmparatorluğu'nun yarattığı sorunların hesabının savaş sonrasında görülmesi konusunda İtilâf Devletleri arasında görüş birliğine varmışlardır. Osmanlı İmparatorluğu'nun Almanya ile gizli bir ittifak anlaşması yapmasından sonraki döneme ve Karadeniz Olayı (29 Ekim 1914) ve bu olayı izleyen gelişmeler⁵ ile eylemli olarak savaşa girişine kadar geçen günlere ait bazı veriler bunları göstermektedir.

Dönemin Büyük Devletlerinden birisi olarak Fransa söz edilen devletler arasındaydı. Fransa Cumhuriyeti Dışişleri Arşivi'nde bulunan belgeler bunu göstermektedir. Rodos, Washington, Bordeaux, Paris, İzmir, vb. çıkışlı, Paris, Bordeaux, Londra, Washington, İstanbul, İzmir, Rodos vb. merkezler arasındaki yazışmaların bir bölümü, Fransa Cumhuriyeti başta olmak üzere dönemin Büyük Devletlerinin bu ilgilerini kanıtlamaya yetecek içerik ve niteliktedir.

Bu konularla ilgili olarak, çeşitli rapor, telgraf ve direktif vb. lerinden oluşan, söz konusu belgelerin, kimliği, çevirisi, yorumu ve Ek olarak da vereceğimiz fotokopilerin incelenmesi sonucu bir çok noktada açıklığa kavuşmuş olacaktır. Paragraf başlarında yer alacak olan A, B, C harflerinden sonra 1, 2, 3 gibi sayılar gelecektir. Böylece karışıklıklardan sözgelimi; A-1, B-1 ve C-1 başlıklarından A-1 sunulacak olan birinci belgenin kimliğine, B-1 belgenin çevirisine ve C-1'de sunulacak olan üçüncü belgenin yorumuna işaret edecektir.*

Belgelerin incelenmesi sonrasında;

*Birinci Dünya Savaşının başlangıcında Levant dünyasının sosyo-politik durumunu saptamak mümkün olmaktadır.

*Birinci Dünya Savaşı hızla yayılırken, Levant dünyasında nasıl bir propaganda savaşının yaşandığı kolayca görülebilmektedir.

*Almanya propaganda savaşını kazanmış gözükmektedir.

*Siyasal ve diplomatik rekabetler yanı sıra iletişim, ulaşım, ulaştırma, vb. konularda da rekabetlerin izlerine rastlanmaktadır.

*Kapitülasyonların kaldırılması kararının Osmanlı kamuoyunda ve taraf devletlerce nasıl karşılandığı anlaşılmaktadır.

*Savaşın başında bile Fransa'nın nakit sıkıntısı çekmekte olduğu görülmektedir.

*Fransa, İngiltere, ABD'nin İtalya ve Yunanistan ile ilişkilerinde işbirlikleri izlenimi edinilmektedir.

*Türkiye'deki hıristiyanların hayatının tehlikede olduğu şeklindeki 1918 yılı sonları ve 1919 yılı başlarındaki Yunan propagandasının yeni bir şey olmadığı, Batı kamuoyunu etkileme araçlarından biri olduğu görülmektedir.

*Mondros Ateşkes anlaşmasından sonraki dönemde, Paris Barış masasına giden süreçte ve Paris'te Barış masası başında alınan kararların arkaplanı ortaya çıkmaktadır.

*Dünyanın bir ya da birden çok bölgesinde başlayan bir savaşın diğer bölgeleri ve diğer bölgelerdeki savaşan tarafların pozisyonları, çıkarları v.s.ni nasıl etkilediği, bu nedenle tarafların kendi zararlarına olabilecek durumların oluşmaması için ne tür girişimlerde bulduklarını görmek mümkün olmaktadır.

Dönemin başında yansımaları ve değerlendirmeleri görülen söz konusu belgelerin değindiği konular günümüzde de olduğu gibi, o dönemde de toplumu ilgilendiren birçok konunun toplumun geniş bir kesiminin bilgisi dışında geliştiği, bu nedenle de tarih araştırmalarında hiç bir zaman noktayı koymanın mümkün olamayacağı şeklindeki görüşe hak verilmektedir. Birinci Dünya Savaşı ile ilgili yerli ve yabancı bilim adamlarının yazdıklarını ad olarak bile tümüyle saymaya olanak yoktur. 1910'lu yılların Osmanlı İmparatorluğu'nun bir çok sorununu çeşitli çalışmalarımızda ele almıştık. Bunlar arasında Levant dünyasının önemli bir liman kenti İzmir'e (İzmir'in o dönemdeki idari taksimatına göre hemen hemen tüm Ege bölgesini içine alan Aydın Vilayeti'nin oluşundan dolayı, İzmir ve ard bölgesine) ilişkin olanların da ele alınan konuların bir kısmı söz konusu bu yeni veriler sayesinde biraz daha aydınlanmış olacaktır. Bu çalışmanın amacının sınırlılığı nedeniyle dönemin gelişmeleri ve belgelerin değindiği konuların ayrıntıları üzerinde durmayacağız. Bu açıklamadan sonra, belgeleri yukarıda belirttiğimiz sıraya göre sunuyoruz.

A-1

Rodos'da Fransa Konsolos Yardımcılığı

Siyasal ve Ticari İşler Bürosu No:59

Asya Alt Birimi

Rodos'da durum,

Rodos, 11 Eylül 1914

Fransa Cumhuriyeti, Dışişleri Arşivi, Siyasal ve Ticari İşler

Seri:A Karton:394 Dosya:1

M.Laffon, Rodos'da Fransa'nın Konsolos Yardımcısı'ndan
Sayın Dışışleri Bakanı'na Bordeaux'ya

B-1

"Bakanlığın 5 no'lu teline cevaben Fransicain mezhebinin genel başkanının hiç olmazsa şimdilik ruhani liderliğinden papaz İgnace'ı uzaklaştırma düşüncesinden vazgeçmiş olduğunu bildiririm.

Diğer yandan "La propagande"ın papaz İgnace'a adadaki görevini yerini getirmesinden duyduğu memnuniyeti belirtmek amacıyla bir mektup yazdığı söyleniyor.Kardinal Gotti'nin papaz İgnace'a geçmişte olduğu gibi her türlü etkiden uzak olarak görevine devam etmesini ve hali hazırdaki gidişatından hiç bir değişiklik yapmamasını bildirdiği rivayet ediliyor.

Ekselanslarına vakit geçirmeden verdiğim haberdeki gibi, İzmir'den Rodos'a bir İtalyan okulu kurmak için gelmiş bulunan İzmir'deki (Salesiens) Salezienlerin lideri, Propagande çevresinde görevini yerine getirmek için yeterli desteği sağlayamadığı belirtiliyor.Bu konuda papaz Oliviero'nun bildirdiğine göre, papaz İgnace'ın Propagande nezdindeki itibarı çok yüksek ve planını uygulamada göstermiş olduğu az çok başarı da bundan ileri geliyor.Bu suretle Rodos'daki İtalyan okulunun açılışı, koşulların daha uygun olabileceği ileri bir tarihe bırakılmış durumda.

Adada birkaç veba olayı görüldüğünden İtalyan yetkililer, bizim ruhban okulunun bu ayın 7'sinde olması gereken açılışının ertelenmesini Okul Müdüründen istediler.

Sağlık kuruluşları izin verir vermez okul bir kaç güne kadar açılacaktır umarım.

Kız ruhban okulu erkek okuluyla aynı zamanda öğretime başlayacaktır.

Böyle önemli bir zamanda, Bakanlığın uzun bir yazıyla rahatsız etmeksizin, kısaca adadaki durumumuzu belirtmek gerekirse: durumumuz dinsel (Protectorat) korumacılığımız, okullarımız ve manevi etkimiz açısından doyurucudur.

İtalyan Yetkililerle ilişkilerim gönüldendir.Son olaylar aramızda bir duygusal yakınlık doğurdu, ...? Ben bunun için işgalden beri uğraşıyordum.

Alman ordusuna karşı içten bir hayranlık duymalarına rağmen İtalyan subayları bana karşı çok dürüst, saygılı davranıyorlar.

İtalyan halkını galeyana getiren duygular hakkında çok sayıda ilginç sırlar aldım.Benden daha yetkili ağızlar siz ekselanslarına bunu iletmişlerdir sanırım.

İtalya Avusturya'ya karşı tavır almak için uygun koşulları beklemekteymiş.

İtalyan tarafsızlığı Libya Savaşından sonra gerekli görülen bir askeri hazırlığın gizlenmesi amacını taşıyormuş.

Eski Savaş Bakanı General Spingardi'nin beceriksiz, orta değerde bir yönetici olduğu, görevden ayrılışından sonra orduda herşeyin karmakarışık bulunduğu ve her şeyi silbaştan yapmak gerekiyormuş.

Bir çok subay Rodos'dan ayrıldı. Bunların "Sette Comune"de bulunan Bersaglieri taburlarını düzenlemek üzere Avusturya sınırına gittiği söylentisi dolaşıyor.

İtalyan ordusu Venetie'ye ağırlık verecekti ve Alplerdeki sınırı boşaltacaktı.

Rodos Rum toplumu bana karşı büyük bir sevgi besliyor, bu topluluğu tamamen kazanmış durumdayız.

Bir kısım basın ve Almanların güdümündeki telgraf haberleriyle abartılan Alman başarısıyla büyülenmiş olan Türkler, Fransa'nın Türkiye'ye olan geleneksel dostluğunu unutarak birdenbire bize sırt çevirdiler.

Bazı müslüman ileri gelenleri yine de beni ziyaret ettiler, hükümetlerinin politikasını beğenmediklerini vurguladılar, adanın İtalyanlar tarafından işgali sırasında benim şahsen ve Fransa'nın kendilerine yaptığı iyiliği unutmadıklarını belirttiler.

Musevi topluluğunda Rus korkusu, düşmanlığı egemen bunun sonucu destekleri Almanlara yönelik. Alliance İsrailite müdürü ve Rodos'daki bazı Yahudiler bana gelerek kendi taraflarına atfedilen duyguları protesto ettiklerini ve tüm aydın Yahudilerin Fransız ordularının başarısı için duacı olduklarını belirttiler.

Adada belirlediğim durum ve şu anda siz ekselanslarına iletmem gerektiğini sandığım gözlemler bundan ibarettir.

Rodos'u Girit'e oradan da anakaraya bağlayan tek tel bağlantısı halen kopuk durumda, ne bu kopukluğun nedeni ne de onarılacağı zaman biliniyor.

Savaş konusunda haberler sadece Rodos'daki telsiz istasyonundan geliyor. Bunlar da Alman kaynaklıya benziyor.

Bu haberler bizim için önceleri umut kırıcı idiyse de son üç gündün beri daha iç açıcıdır."

Laffon

C-1

I-Rodos Adasındaki Fransa'yı ilgilendiren konular, sorunlar ve durum hakkındadır.

a) Rodos ruhani lideri papaz İgnace'ın Fransicain mezhebi genel

başkanı tarafından görevinden uzaklaştırılmak istendiği, fakat durumun karışıklığı nedeniyle olsa gerek, şimdilik bu düşüncesinden vazgeçmiş olduğunu, La Propagande'in ise papaz İgnace'den memnun olduğunu, Kardinal Gotti'nin de papaz İgnace'a eskiden olduğu gibi görevine devam etmesini bildirdiği,

b) Rodos'a bir İtalyan okulunun açılması için İzmir'den İzmir Salezienlerinin liderinin Rodos'a geldiği, fakat yeterli desteği bulamadığı, bu nedenle de Rodos'a bir İtalyan okulunun açılması girişiminin ertelendiği, Rodos adasında veba vakalarının görüldüğü, Rodos'ta bir Fransız Ruhban okulunun açılmasının gündemde olduğu, İtalyan yetkililerin bu okulun açılmasının bir kaç gün ertelenmesini istedikleri, koşullar elverdiği zaman kız ve erkek okullarının aynı zamanda açılacağı,

c) Rodos'taki Fransız korumacılığının ve etkinliğinin doyurucu, İtalyan yetkililerle ilişkilerin iyi, Rodos Rumlarının Fransızlar tarafından kazanılmış olduğu, Türklerin bir kısmının basın ve telgraf haberleri sonucu Alman hayranlığı içinde olup Fransızlara sırt çevirdiği, bir kısım müslümanların ise İtalyan İşgali sırasında gördükleri Fransız dostluğunu unutmadıkları, hükümetlerinin politikalarını beğenmediklerini belirttikleri, Rodos'taki Musevi topluluğunda Rus korkusunun egemen olduğu, bu nedenle Almanları destekledikleri, Alliance İsrailite müdürünün bu düşüncede olmayıp, aydın Yahudilerin Fransız ordularının başarıları için duacı olduklarını belirttiği,

d) Rodos-Girit telgraf bağlantısının kesik olduğu, Rodos adasındaki en önemli haberleşme aracının telsiz olduğu, buradan yayılan haberlerin Alman kaynaklı olduğu bu nedenle savaşla ilgili haberlerin Rodos'ta hep bu kanaldan yayıldığı için umut kırıcı bir havanın meydana gelmesine neden olduğu,

e) İtalya'nın elinde bulunan Oniki Ada'nın merkezi durumundaki Rodos Adasında, Büyük Devletler arasındaki rekabetin boyutları, etnik ve dinsel toplulukların eğilimleri, dönemin haberleşme ve propaganda araçları ile bunların uluslararası mücadelelerdeki yerini ve bu araçlar üzerindeki Alman etkisini göstermektedir.

A-2

ABD'de Fransız Büyükelçiliği
Ticari ve Politik İşler Bürosu No:475
Türkiye Büyükelçisi'nin Durumu, North Carolina,
Kapitülasyonlar.
Washington, 11 Eylül 1914
Fransa Cumhuriyeti Dışişleri Arşivi, 25 Eylül 1914, Seri:A
Karton:394 Dosya:1/1

ABD'deki Fransız Büyükelçisi'nden Dışişleri Bakanı Ekselansları
M.(Delcasse) Delkaze'ye
Bordeaux'ya

"Türkiye Büyükelçisi Alman Büyükelçisi'nin yolunu izleyerek gazetelere bir mülakat verip, Osmanlı sularına gönderilmek istenen Amerikan gemisi "North Carolina" konusunu ele alarak, hıristiyan devletlerin Türk topraklarındaki yurttaşlarını ve dindaşlarını koruma emeline karşı çıkmış, öne sürülen katliam tehlikesini reddetmiş ve zaten hangi ülkede katliam olmamıştır ki, gibi bir beyanda bulunmuştur.Sonra tüm ülkeleri suçlamış, işi sipahi isyanlarına da götürerek görev yapmakta olduğu ülkeye bile veryansın etmiştir.

Buna benzer konularda çok daha hoşgörülü davranılır; fakat genel kanı ölçünün kaçırıldığı yönündedir.Kont Bornstroff'un burada taraftar toplaması, resmi çevrelerde olsun, basında olsun aynı ölçüde hoşnutsuzluk yarattı ve bu konu bir çok büyük gazetede bu kişinin eleştirilmesi ve alay konusu olmasına neden oldu.

Maalesef kendisi de ard arda verdiği etkin demeçlerin fayda kadar zarar getirdiğini, şahsının basında alay-gülmece konusu olduğunu, kısacası yöntem değiştirmesinin yararlı olacağını belirtti.Tam bu değişikliği yapmak durumundayken üzülen gözlediğimize göre Rüstem Bey aynı yolu benimsemiş bulunuyor.

Söylentilere bakılırsa bunu sürdürmenin iyi olmayacağı kendisine bildirilmiş gene de Rüstem Bey dün akşam basına, ülkesinin kendini rahatsız eden anlaşmaları yırtarak ve kapitülasyonları kaldırarak Almanya'nın yolunda gitmesini gerektiren nedenler konusunda bazı açıklamalarda bulundu.Bu iki görüşmenin metinleri ilişiktir.(8 Eylül 1914 tarihli *Washington Post* gazetesi kopyası eklidir.)

Başgösteren ve önemi ABD ve diğer ülkelere kabul edilen bu sorunla ilgili olarak egemen olan kanı şu ki, sorunun çözümü için devletler savaşın bitmesini bekleyecekler, o zaman soruna gerektiği şekilde eğilebileceklerini ve uygun bir çözüm bulacaklarını ummaktadırlar."

C-2

II-Washington'da (Osmanlı) Türkiye Büyükelçisi Rüstem Bey'in açıklamaları hakkındadır.

a)Türkiye Büyükelçisi ABD savaş gemisi "North Carolina"nın Osmanlı sularına gönderilmek istenmesine, hıristiyan devletlerin Osmanlı ülkesindeki kendi yurttaşları ve dindaşlarını katliam tehlikesine karşı koruma emellerine karşı çıktığı,

b)Basına anlaşmaların yırtılıp atıldığı, kapitülasyonların

kaldırıldığı ve ülkesinin Almanya'nın yolunda gitmesini gerektiren nedenler hakkında açıklamalarda bulunduğu,

c) ABD ve diğer ülkelerce varlığı kabul edilen sorunların savaş sonrası uygun bir şekilde çözümleneceğine ilişkin görüşün oluştuğu,

d) Türkiye'nin Büyük Devletler tarafından içişlerine tek veya toplu halde bir karışma olasılığına karşı çıktığı, Türkiye'nin politikasında Almanya'nın yanında yer alma gereği duyulduğu, Türkiye'nin kapitülasyonlar başta olmak üzere bir çok konuda sorunlar yarattığı, savaş durumu nedeniyle o anda bir çözüm yolu bulunamadığı, Türkiye hakkında yapılması düşünülebilecek operasyonların ertelendiği görülmektedir.

A-3

Dışişleri Bakanlığı

Şifreli No:12

Siyasal ve Ticari Bölüm, Seri:A Karton:394 Dosya:1

Bordeaux, Telgraf, Şifre Bürosu, 9 Eylül 1914

İstanbul'da Fransız Büyükelçisine

B-3

"ABD Büyükelçisi "North Carolina" zırhlısının Türkiye'deki hıristiyanları gereken durumda korumak amacıyla İngiltere'den yola çıktığını bildirmiş bulunuyor. Durum hakkında İzmir'e bilgi verin "

Leambort

C-3

III-"North Carolina" zırhlısının Osmanlı sularına doğru yola çıktığı hakkındadır.

a) Türkiye'deki hıristiyanları gereken durumda korumak için "North Carolina" İngiltere'den yola çıkmıştır.

b) ABD Büyükelçisi'nin verdiği bu haber, İstanbul'daki Fransız Büyükelçisine bildirilmekte ve kendisinin de durumu İzmir'e bildirmesi istenmektedir.

c) Böylece İzmir'deki yabancı temsilciliklere, hıristiyan unsurlara bir yandan güven verilmeye çalışılmakta diğer yandan da Osmanlı İmparatorluğu'na gözdağı verilmektedir.

A-4

İzmir'e Telgraf 9 Eylül
Paris, 5 Eylül 1914
Siyasal ve Ticari Bölüm, Seri:A Karton:394 Dosya:1

B-4

Türkiye'de başgösteren kargaşa ve bu ülkede oturan hıristiyanların hedef olduğu tehditler konusunda bize ulaştırdığı haberlerden sonra, ABD'nin Paris Büyükelçiliği Amerika Hükümeti tarafından savaş gemisi "North Carolina'nın İngiltere'den İzmir'e müteveccihen yola çıktığını Fransız Hükümetine bildirmekle görevlendirildi. söz konusu gemi Brindisi'ye ve muhtemelen Cebelitarık'a uğrayacak. Bay Herrick bilvesile Bay Delcasse'ye saygılarını sunar."

C-4

a) Türkiye'de karışıklıklar vardır, hıristiyanlar için bu durum tehdit oluşturmaktadır.

b) ABD Türkiye'deki duruma ilişkin olarak Fransa'yı da bilgilendirmekte, olası bir operasyon öncesi gelişmelerden ve askeri sayılabilecek hareketlerinden Fransa'yı haberdar etmektedir.

c) North Carolina adındaki ABD savaş gemisi İngiltere'den hareket etmiş, Cebelitarık ve Brindisi'ye uğradıktan sonra İzmir'e gidecektir.

d) ABD, Fransa, İngiltere Türkiye'deki gelişmeler karşısında ortak politika izlemeye, en azından girişimlerini birbirlerine bildirmeye çalışmaktadırlar. Türkiye'yi veya dönemin Osmanlı Hükümetini izlediği politikadan vazgeçirmeye çalışmakta ve bunu sağlayabilmek için gövde gösterisinde bulunmaktadırlar.

A-5

İzmir'de Fransa Genel Konsolosu
Siyasal İşler Bölümü, Asya-Okyanusya No:77
Aydın ve Ayvalık(k)'da durum, İzmir, 15 Eylül 1914
Fransa Cumhuriyeti, Dışişleri Bakanlığı, Seri:A Karton:394
Dosya:1/1
İzmir'deki Fransa Genel Konsolosundan Ekselansları Fransa
Dışişleri Bakanına Bordeaux'ya

B-5

"Aydın'daki konsolos görevlimiz, kapitülasyonların kaldırılması haberinin bu şehirde doğurduğu havayı bildiriyor. Bu haber Aydın'da doğal olarak heyecanla karşılandı.

Ayrıca bu haber Fransa'ya karşı gösterilere yol açtı. Bölgede tek söz sahibi olan Osmanlı ajanının yaydığı haberlere bakılırsa böyle gösterilerin başgöstermesini anlamak kolaydır.

10 Ağustos akşamı yetkililer önlerinde fener alaylarının ilerlediği bir kortej düzenlediler. Polis çemberindeki göstericiler "kahrolsun Fransa" "Türkiye büyüktür" diye bağırarak Fransa ve İtalya konsüleri dairesi önünden geçtiler. (Telgrafın gerisi eksiktir)"

C-5

a) Kapitülasyonların Osmanlı Hükümetince kaldırılması Aydın Vilayetinde coşkuyla karşılanmıştır.

b) Osmanlı İmparatorluğu izlediği politikayı kamuoyu desteğini arkasına alarak sürdürmektedir.

c) Kapitülasyonlardan en çok yararlanmakta olan Fransa'ya karşı tepkiler vardır.

d) Aydın ve Ayvalık'taki duruma ilişkin Fransa Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığına verilen bilgiler iç acı olmamakla birlikte, gelişmeler Fransız misyonu için anlaşılır niteliktedir.

A-6

Rodos'ta Fransa Konsolos Yardımcılığı

Siyasal ve Ticari İşler Bölümü

Asya Alt Birimi No:60 Rodos, 28 Eylül 1914

İzmir'deki Fransız Postanesi'nin kaldırılması, Rodos'la haberleşmenin Brindisi veya Marsilya üzerinden Pire'den yapılması.

Fransa Cumhuriyeti, Dışişleri, Ticari İşler Bölümü, Seri:A

Karton:394 Dosya:1/1

Rodos'ta Fransa Konsolos Yardımcısı M. Laffon'dan Fransa Dışişleri Bakanı'na Bordeaux'ya

B-6

"Fransa'nın İstanbul Büyükelçiliği İzmir'deki postahanemizin önümüzdeki Ekim ayının birinden itibaren kapatılacağını bildirdi. Bu ne-

denle Fransa Posta Genel Müdürlüğü'ne Ege adalarına gönderilecek posta gönderilerin derhal gönderilmesini, Rodos ve diğer adalara ait posta gönderilerinin kapalı torbalarla Fransa'dan Brindisi ve Marsilya üzerinden gönderilmesi gerektiğini bildirmeyi yararlı görüyorum.

İtalyan postası, her çarşamba saat 4'te Brindisi'den yola çıkıyor.Brindisi ve Pire'den Rodos'a sürekli direk bağlantı kurabileceğiz.

Bundan böyle Rodos postanemiz Avrupa postasını Pire ve Brindisi yolu üzerinden gönderecek." ./.

M. Laffon

C-6

a) İzmir'deki Fransız Postahanesi 1 Ekim 1914'den itibaren kapanacaktır.

b) İzmir gibi önemli ulaşım ve ulaştırma merkezinden yoksun kalış nedeniyle haberleşme yolu olarak İtalya ve Yunanistan'a ait limanların öngörüldüğü açık ve güvenilir olarak Brindisi ve Pire Limanlarının kullanılacağı bildirilmektedir.

c) İstanbul'daki Fransa Büyükelçiliği, Osmanlı İmparatorluğu'nun İtilaf devletlerine karşı savaşa girmekte oluşunu, kendisine bağlı birimlere bildirmekte, gerekli önlemlerin alınmasını sağlamaktadır.

A-7

İzmir'de Fransa Konsolosluğu
Siyasal ve Ticari İşler, Asya-Okyanusya No:84, Elçiliğe mesaj.
"Köylü"nün bir makalesi
İzmir, 28 Eylül 1914
Fransa Cumhuriyeti, Dışişleri Bakanlığı, Siyasal ve Ticari İşler
Seri:A Karton:394 Dosya:1
İzmir'de Fransa Genel Konsolosundan ekselansları Dışişleri
Bakanı'na Bordeaux'ya

B-7

"İzmir'de yayınlanmakta olan Türk Köylü gazetesinin 13-26 Eylül 1914 tarihli makalesine ekselanslarının dikkatini çekmeyi görev sayıyorum.Alman hayranlığı beklenenden de fazla olan bu makale münferit bir olayı yansıtıyorsa gözardı edilebilirdi. Fakat ben bu makaleyi Doğu (Batı) Anadolu'da en etkin Türk gazetesinden son günlerde yayınlanmış bulunan makaleleri arasından, en özgün görerek seçtim. Makalenin yazarı Alman ordusunun büyüklüğü karşısında büyülenmiş

görünüyor ve Fransız ordusu onun için o kadar değersiz ki, sözünü bile etmiyor. Bu Osmanlı ajansından aralıksız olarak yayınlanan haber bültenlerinin etkisi sonucu olabilir." ./.

Calamies

Köylü, 13-26 Eylül No:1841

"Keskin Sirke Küpüne Zarar

Savaş büyüdükçe sırf hırslarından ötürü dünyayı ateşe itmekten çekinmeyen Rusya ve İngiltere'nin hesaplarında yanıldığı ortaya çıkıyor. İngiltere ve Fransa'nın güçlerine fazla güvendiği belli. Zavallı Fransa da bu yanlış hesabın kurbanı oldu. İngiltere ve Rusya niteliği hiç gözönünde bulundurmazlar, sadece nicelik üzerinde durdular ve de savaşın doğuracağı kargaşalığa dikkat etmediler.

Diğerlerinin de kendileri gibi düşündüğünü gördüğünü karar verdiğini ve uyguladığını düşünmediler. Tüm dünyayı yenmek için İngiltere'nin donanmasına Rusya'nın ordusuna Fransa'nın parasına güvendiler. Bu büyük kibir onlara karşısındakinin gerçek değerini anlamalarına engel oldu. Şimdi İngiliz donanmasının, Rus ordusunun, Fransız parasının şu korkunç savaşı sonuçlandırmaya yetmediği görülüyor. Almanya tek başına Rusya'ya, İngiltere'ye, Fransa'ya, Belçika'ya karşı geliyor. Karada olduğu kadar denizde de başarılar elde ediyor : şaşkınlık ve affallama yaratan başarılar.

Zavallı üçlü itilaf devletleri, özgürlüğe karşı kılıçlarını çekerken kendi topraklarında ve sömürgelerinde başgösterecek kargaşalıkları tahmin etmemişlerdi. Bu gün İngiltere İrlanda'dan asker isteyemiyor. Daha beteri, ülkesinin bunalım ve sıkıntıya sürüklendiğinden ötürü ülkesindeki işçi sınıfının öfkelenirdi. Savaş ilanı sırasında Halife'ye karşı takındığı tavır müslümanlar nezdinde çok kötü etki uyandırdı. Hindistan'da büyük bir çalkalanmaya yol açtı. İngilizler bunu örtbas etmek istiyorlar. Ama ateş örtülse bile duman gizlenemez. Mısır ordusuna ait silah deposunun infilakı İngiltere'ye müthiş bir ultimatomdur. İngilizler kurnazlıkla da olsa Hindistan'dan asker getirebilselerdi bile bunları kullanamazlardı; zira bu askerler gerçeği öğrenir öğrenmez harekete geçmekten vazgeçerlerdi.

Fransızlara gelince, onlar da İngilizlerden güçlü değiller. Kendi ülkelerinde zafer ilan edip Fas ve Tunus'da çalkantı ve kıpırdamalar karşısında kalan zavallı Fransa Bordo hükümetinin (Halihazırdaki savaşa katılma yüzünden) yakında kendi halkı tarafından yargılanması çok olasıdır.

Ruslar bugüne kadar Almanya'ya iki kolordu savaş esiri

kaptırdılar.Rusya düşmanın karşısında bu denli zayıf olmanın yanı sıra Polonya'nın kuşkulu tavrından, donanmasından ve kendi tebasından te- dirgin durumdadır.

İran başkaldırıyor. İngiliz ve Rus baskısının altında bulunan Af- ganistan fırsattan yararlanmaya niyetlidir.Yarın ne olacağı bilinmez. A- raplar cezanın eylemle aynı tür olması gerektiğini söylerler.Biz ise deriz ki, keskin sirke küpüne zarar."

C-7

a) Köylü gazetesinin yayın politikası İtilaf devletlerine karşıdır.

b) Bu Köylü gazetesinin ve makalenin yazarının Alman hayranı oluşundan ileri geldiği kadar bölgede etkin Osmanlı ajansının etkisinde kalışından da ileri gelmektedir.

c) Osmanlı ajansının savaşla ilgili bültenleri, tek yanlıdır.Bu yan da Almanya'dır.

d) İzmir ve çevresinde kamuoyunu etkileyen gazeteler ve Köylü gazetesinde sürekli Alman başarılarından söz edilirken, İtilaf devletle- rine karşı, onları hafife alan bir tutum sergilenmektedir.

e) Köylü gazetesinde " Keskin Sirke Küpüne Zarar " başlıklı ma- kalenin yayınlanması tekil bir olay ve yazarının görüşleri de tekil bir görüş değildir.

f) İzmir'deki Fransa Konsolosu, Türk kamuoyunu ve basını dik- katle izlemekte ve Fransa karşıtı eğilimleri doğru ve yerinde olarak hükümetine bildirmektedir.

g)Birinci Dünya Savaşı'na karar verilirken, İtilaf devletlerinin, İngiliz donanmasına, Rus ordusuna ve Fransız parasına güvenerek yola çıktıklarına, savaşın yayılması ve beklenmedik gelişmelere ilişkin görüşler çarpıcıdır.

A-8

Dışişleri Bakanlığı, Siyasal ve Ticari İşler Bölümü,
Asya-Okyanusya
İzmir'de "İmpartial" gazetesi
Fransa Cumhuriyeti, Dışişleri, Siyasal ve Ticari İşler Bölümü,
Seri:A Karton:394, Dosya:1
Bakanlığa Muhtıra

B-8

"Cumhuriyet Hükümeti'nin İstanbul Başkonsolosu "İmpartial"adlı İzmir gazetesi için aylık 500 Franklık bir yardım talep et-

mektedir.

Bay Bompard ancak bu yardımla gazetenin ayakta kalabileceğini düşünmektedir. Bu gazetenin silinmesi çok üzücü olur ve meydan Fransa'nın rakiplerine kaptırılmış olur.

Ticari ve Siyasi İşler Müdürlüğü'nü bu isteği yerinde bulunmakta ve söz konusu meblağın özel fonlardan karşılanmasının yararlı olacağı düşüncesindedir."

Bakan adına tam yetkili müşavir,

P.de Luargerie

(sol kenarda "Bakan kabul etti" kaydı ve altında imza var.)

C-8

a) İzmir'de İmpartial adında Fransa yanlısı bir gazete yayımlanmaktadır.

b) İmpartial'in yayın hayatını sürdürmesi Fransa'nın yararına.

c) Bu nedenle söz konusu gazetenin parasal yönden desteklenmesi gerekir.

d) İzmir'de basın yayın hayatında yoğun bir rekabet vardır. Meydanın rakiplere bırakılması yanlış olur.

e) Fransız Hükümeti, siyasal çıkarları başta olmak üzere bir çok nedenle bu tür desteklemelerde bulunabilmek için, Osmanlı İmparatorluğu'nun mesture'si (sonraki yılların Türkiye Cumhuriyeti'nin örtülü ödeneği) gibi, özel fonlar kullanmaktadır.

A-9

İzmir'de Fransa Konsolosluğu

Siyasal ve Ticari İşler Bölümü, Asya-Okyanusya,

Elçiliğe bilgi (?), No:79

Amerikan Zırhlısı "North Carolina" hakkında, İzmir,

18 Eylül 1914

Fransa Cumhuriyeti, Dışişleri, Siyasal ve İdari İşler,

Seri:A Karton:394, Dosya:1

İzmir'de Fransa Genel Konsolosundan Ekselansları Dışişleri

Bakanı'na, Bordeaux'ya

B-9

"Bu sabah İzmir Limanı'na gelmesi gereken Amerikan zırhlısı "North Carolina" ancak bir kaç gün sonra gelebilecek. Bize gelen haberlere göre bu gemi yardım malzemesi dağıtmak için Çanakkale'ye ve bazı

yerlere uğrayacakmış.

Geminin gelişi Osmanlı otoritelerinde özellikle Vali'de kuşku yarattı. Bazı Amerikan gazetelerinin bildirdiğine göre, Amerika'nın bir savaş gemisi göndermesi, şehrin kalesinin İtilaf devletleri tarafından hücumu uğraması halinde İzmir'i yerle bir edeceği tehdidine cevap olduğunu Rahmi Bey biliyor.

Bu nedenle vilayet, geminin gelişine karşı koymaya pek cesaret edememekle beraber dolaylı karşı tavırlar takınıyor, "North Carolina"ı Pelikan geçidinde, Sancak Kalesi'ndeki mayınlardan koruma kaygısını ileri sürüyor.

Amerikan Konsolosluğu "Karnak", "Ernest Simon" gibi gemilerin seyrettiği her yere "North Carolina"nın su içi derinliğinin geçidi tehlikeye sokacak kadar büyük olduğu, halbuki öteki iki Messageries Maritimes gemisi için bunun söz konusu olmadığını bildirdiler.

Başlangıçta, North Carolina dün bekleniyordu. Amerikan Kosülünün geminin gelişinde karşılamaya gitmesine yetkililerin karşı koymasından, kaptan gemisiyle mektup ulaştırılması teklifinde bulduklarından haberim var. Karşı koymalarını çok lütufkar nedenlerin arkasına gizlediler. Geminin geliş saatini bilmediğini, refakat gemisinin (römorkör) uzun süre gereksiz yere beklemek zorunda kalacağını, geminin daha gelir gelmez Amerikan Konsolosuna haber vermenin, bu suretle de çok daha güzel şartlarda gemiye ulaşmanın sağlanacağını ileri sürdüler.

Ekselanslarının verdiği bilgiden ABD Büyükelçisine söz etmemesini diliyorum. Bu bilgiler kesindir. Genel Konsolosluk Müdürü (Gerant) bunları gizli tutuyor ve "North Carolina"nın gelişinin Osmanlı yetkilileriyle bazı sorunlar doğuracağı ihtimalini belirtmekte yetiniyor. Osmanlı yetkililerin Amerikan zıhlı gemisinin İzmir'e girmemesi için bazı sihihi nedenler de ortaya attığı söyleniyor, zira İzmir'de birkaç veba vakası baş gösterdi.

Bu konuda ekselanslarına haber ulaştırmaya devam edeceğim."

Calamies

C-9

a) İzmir Limanına, ABD donanmasına ait North Carolina adındaki bir zırlının gelmesi beklenmektedir. Söz konusu zırlının gelmesi beklenmektedir. söz konusu zırlının kimlere ne türden yardım malzemesi dağıtacağı belli değildir. Herhangi bir İtilaf saldırısına karşı koymaya kararlı vilayet yöneticilerine gözdağı verme amacı taşıdığı ima ediliyor, Vali Rahmi'nin bu şekilde algıladığının yazıldığından söz ediliyor.

b) North Carolina'nın İzmir limanına girme olasılığı Osmanlı yönetimini tedirgin etmiş ve gizli karşı koymalara neden olmuştur.

c) Pelikan Geçidi, Sancak Kalesi önlerindeki mayınlar, İzmir Limanına girişte kullanılan koridorun sıklığı, North Carolina'nın su içi derinliğinin fazlalığı, İzmir'de bir kaç veba vakasının başgöstermesi İzmir Valiliği'nin bahaneleri arasında yer alıyor.

d)Amerikan Konsolosunu İzmir'deki yetkililerin ikna etmiş olduğu anlaşılıyor . Bu nedenle Fransız Konsolosu kendisinin sunduğu bilgilerin daha kesin olduğunu belirtiyor.

A-10

Ticaret ve Sanayi Bakanlığı

(?) Müdürlüğü, 3. Büro no: 96

Levant'ta bürolarda para ödeme hizmeti, Bordeaux, 4 Ekim 1914

Fransa Dışişleri Bakanlığı, Siyasal ve Ticari İşler, Seri:A Karton:

394 Dosya:1/1

Ticaret ve Sanayi, Posta ve Telgraf Bakanlığında Dışişleri Bakanı'na, Bordeaux'ya.

B-10

"Doğudaki postahanelerimizin işleyişi konusunda Bakanlığınızla yaptığımız görüşme konusunda bu merkezlerimizdeki posta havalelerinin ödenmesinin savaşın başlamasından bu yana önemli güçlükler doğurduğunu, bu ödeme güçlüğü kasalara nakit para ulaştırılmasının çok zor oluşundan ileri geldiğini size bildirdim.Merkezlerimizin çoğunda, özellikle Canea'da İzmir'de, Beyrut ve Kudüs'te giderler gelirlerden fazla yekün tutuyor.Altın bulmak zor.Diğer yandan bir merkezden ötekine nakit para aktarma ücreti aşırı derecede pahalı.

Bu durum karşısında ben şu tedbirleri almayı uygun buldum:

1-Yunanistan'ın *Eline Geçmiş Bulunan Eski Osmanlı Topraklarındaki Postahaneler*

17 Eylül tarihli kararnameyle kapanması nedeniyle bu merkezlerde gümüş para kabulüne ilişkin hizmetlerin Yunan postahanesi tarafından her türlü güvenlik garantisiyle yapıldığından bizim müşterilerimiz bu kapatılma önleminden yakınmayacaklardır, zarar görmeyeceklerdir.

2-Osmanlı Topraklarındaki Faal Postahaneler

İçinde bulunduğumuz koşullar olmasaydı bu merkezlerde gümüş eşya kabulünün durdurulmasını önerirdim. Fakat 1 Ekim'den itibaren bu merkezlerin kapatılmasını isteyen Osmanlı Hükümetinin tutumu gözönüne alınırsa gümüş eşya kabulünün durdurulması Türklerin koşullarının kabulü anlamına gelebilir.Ben ötekilerin yanı sıra merkezlerimizde de gümüş eşya kabulünün devamından yanayım.Fakat bu

merkezlerde işlemler için ödenen paralar "Banque de France" Fransa Bankası banknotlarıyla yapılmalıdır. Göndericilerin bu tip ödemeyi kabullenmelerinden sonra ancak postahane muhasebecileri havale kabulüne yanaşacaklardır. Her muameleye kırmızı mürekkeple "Banque de France" Fransa Bankası banknotu karşılığı ödenmiştir damgası vurulacaktır.

3-Mısır'daki (İskenderiye ve Port Said) Fransız Postahaneleri:

Doğudaki postahanelerimizden farklı olarak, giderinden çok geliri olan bu postanelerde gümüş eşya kabulü aynen devam edecektir.

Bu önerilerimin bakanlığınızda karşı görüş doğurup doğurmadığımı net olarak bildirmenizi rica ederim.

Ticaret, Sanayi, Posta ve Telgraf Bakanı, Gaston Thomas ?

C-10

a) Savaşın başlamasıyla birlikte Fransa'nın Doğu'daki İzmir, Beyrut vb. merkezlerde posta işlemlerinde sorunlar çıkmaya başlamıştır. Giderler gelirlerden çoktur. Nakit sıkıntısı vardır.

b) Yunanistan'ın eline geçmiş Osmanlı topraklarındaki postahaneler için sorun yoktur. Yunanistan gümüş para kabulüne ilişkin işlemleri her türlü güvenlik garantisıyla yapmaktadır.

c) Osmanlı Hükümeti'nin 1 Ekim 1914 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde uyulmasını istediği koşullar, Fransız yetkilileri gerçekçi bir politika izlemekten alıkoymuş, çıkarlarına aykırı olsa da eskiden olduğu gibi posta ve havale işlemlerini yürütmeye zorlamıştır.

d) Kapitülasyonların kaldırılması, Osmanlı istek ve koşullarının kabul edilmesi demek olan bir durumu kabullenmek Fransa için söz konusu olamaz.

e) İskenderiye ve Port Said postahaneleri doğudaki diğer Fransız postahanelerinden farklı durumdadır.

f) Ticaret, Sanayi, Posta ve Telgraf bakanı uygulama ve önerilerini Dışişleri bakanına bildirmekte, hükümet içinde bakanlıklar arasında uyuma dikkat etmektedir.

A-11

İzmir, Fransa Genel Konsolosluğu
Siyasal ve Ticari İşler Bölümü, Asya-Okyanusya No:88 İzmir,
7 Ekim 1914

Vilayet'in İzmir limanına girişle ilgili yayınladığı bir genelge
İzmir'deki Fransa Genel Konsolosu'ndan Ekselansları Dışişleri
Bakanına, Bordeaux'ya
Fransa Cumhuriyeti, Dışişleri, Seri:A Karton:394 Dosya:1

B-11

Ekselanslarına İzmir limanına savaş gemilerinin girişiyle ilgili olarak Vilayet'in genelgesinin çevirisini ekte sunuyorum. Bu genelge 21 Eylül 1331-5 Ekim 1914 tarihli ve 909 numaralıdır.

Calamies

Çeviri
No:909

Yasak bölge, İzmir Körfezi'ndeki Spiro Burnu ile Kösten Adası (Uzunada)'nın güney burnundaki hattın sağ yakasıyla (Salinler yönünde) sınırlandırılmıştır.

Savaş gemilerine bu tehlikeli mıntıkaya yaklaşmamaları gerektiğini acele bildirmenizi rica ederim.

21 Eylül 1331/ 5 Ekim 1914

C-11

a) Savaş gemilerinin İzmir Limanı'na girişle ilgili olarak İzmir Valiliği bir genelge yayınlamıştır.

b) İzmir Körfezi'ne giriş ve İzmir savunmasında önemli bir yer tutan stratejik noktalara savaş gemilerinin yaklaşmamaları o dönemin savaş, diplomasi vs. kuralları içinde tüm devletlerin temsilciliklerine bildirilmiştir.

c) İzmir 'deki Fransa Genel Konsolosu Calamies, Hükümetine, savaş gemilerine yasak bölgeyi bildirmeleri konusunda uyarılmaktadır.

d) Yasağın North Carolina'nın İzmir Limanı'na gelmek üzere oluşuyla ilgili olup olmadığı belli değildir.

A-12

İzmir'de Fransa Genel Konsoloslugu
Siyasal ve Ticari İşler Bölümü, Asya-Okyanusya, İngilizlerle
İletişim, İmpartial'e baskı.

İzmir, 15 Ekim 1914

Fransa Cumhuriyeti, Dışişleri, Seri:A Karton:394 Dosya:1
İzmir'de Fransa Genel Konsolosu'ndan Ekselansları Dışişleri
Bakanı'na, Bordeaux'ya

B-12

İçinde bulunduğumuz ayın 7'sinde çektiğim 269 numaralı telgrafımla Sir Edouard Mallet'in bir demecinin İngiltere Konsolosluğuna asıldığını bilirmiştim.Bu demeç çeşitli şekillerde yorumlandı.İlimli çevreler, Üçlü İtilaf Devletlerinin baskı tedbirleri karşısında gerilediğini göz önüne alarak tehditkar dil takınmaktan kaçınmak gerektiğinin daha doğru olacağını savundular.

Bu İngiliz belgesinin yayınlanması gerçekten de yörede olumlu sonuç doğurmadı.Daha önce de belirttiğim gibi, vali bundan böyle her türlü genelge neşrini yasakladı.Aldığı bu tedbirden memnun olmayan Vali bu olayın sorumlusu gördüğü İngiliz Konsolos Yardımcısı'na bir cevap yazdı.

Gazetelerde yayınlatılan tuhaf yazı şöyle:

"Vilayetın Resmî Demecidir"

Geçtiğimiz pazar günü, İngiliz Genel Konsolosluğu "İngiltere-Türkiye ilişkilerinin resmi gerçeği" başlıklı bir bildiri yayınlamış bulunuyor.

Bu bildirinın üslubu ve içeriği bizde İngiltere Büyükelçiliğinin emriyle yayınlanmadığı kuşkusu doğurmuştu.

Aynı bildirinın her türlü bildirileri yayınlayan İstanbul gazetesinde yayınlanmış olması bu kuşkuyu kesin kaniya dönüştürdü ve İngiliz Konsolosluğu böyle durumlarda uyulması gereken ihtiyatlılık ilkesini bırakmış oluyor.

İkinci bildirinın yayınlanmasına bir önceki gün İngiliz Başkonsolosluğu'nun işlediği hatayı yumuşatmak amacını güden bir düzeltme bildirisi gözıyla bakılabilir.

Bu türlü bildirilerin yayınlanması sadece Osmanlı Kamuoyuna zarar vermekle kalmıyor; üstelik savaş halindeki devletlerin konsoloslukları üzerinde kötü etki uyandırma niteliği taşıyor.

Bu bildirilerin yayınlanması kesinlikle yasaktı.

Rahmi Bey, Bay Heatcote'un bu bildirinın sorumlusu olmadığını (Pertiment ?) biliyordu.Fakat bu yöntemi izleyerek ve Bab-ı Ali'ye bir yakınmada bulunarak, Bab-ı Ali'yle İngiltere arasındaki bugünkü ilişkiler çerçevesinde bir sonuca varacağını düşünmüştür.Osmanlı Hükümeti nezdindeki itibarını korumak maksadıyla bunun bir konsülün işgüzarlığı eseri olduğunu kabul etmeyi yeğledi.Bana kalırsa Bay Heatcote ya konuyu kapatmalıydı ya da Büyükelçiliğine intikal ettirmeliydi.O dün yayınlanan bir bildiri metnini Vali ile tartışmaya girişti.

Bay Edouard Mallet tarafından desteklendiğini bildiğim belge şu:

İstanbul'da çıkan Osmanlı Ajansı ve Osmanisher Lloyd gazetesinin ifade ettiğine göre, İngiltere'nin İstanbul Başkonsolosluğu'ndan bil-

dirilmiş ve İngiltere'nin İzmir konsoloslugu tarafından 10 Eylül'de yayınlanmıştır.

Uzun yıllardan beri süregelen Türkiye -İngiltere iyi ilişkileri halka mal olmuş durumda olduğu veçhile her iki hükümet bu bağların daha da sıklaşacağı umudunu beyan ederler.

30 Eylül 1330 / 13 Ekim 1914

Bu belge genellikle birinin demecinin yumuşatılması ve aşağı yukarı bir özür dileme olarak telakki edildi.

Müslüman çevrelerde ise, bu düzeltme Vali'nin hatasını kabullenmesi olarak kabul edildi ve hoşnutsuzluk yarattı

Vilayet'in bildirisi cuma günü İmpartial'le birlikte tüm gazetelere gönderilmişti. Türkçe yazılmıştı. Bay Xantaki Türkçe bilmez. O'nun tercümanlığını yapan yardımcısı orada yoktu. Diğer yandan da İzmir basınının bugüne dek Osmanlı resmi bildirimlerinin çevirilerini pek ciddiye almayı, bunları çoğunlukla bir iki gün geciktirerek basması nedeniyle Bay Xantaki ancak akşam vakti bir tercüman aramaya koyuldu. Bildirinin yayımını hiç bir art düşünce beslemeksizin pazara erteledi. Zira kendine gönderilen belgenin içeriğini bile bilmiyordu.

Cumartesi sabahı, Vilayet Siyasi Şube Müdürü, Vali'nin demecini İmpartial'le birlikte iki Rum gazetesinin yayınlamadığını saptayınca Vali'ye bir rapor verip bunlar hakkında işlem yapılmasını istedi. Ama sadece İmpartil'in mazereti geçerli bulunmadı ve sadece İmpartial askeri mahkemece cezalandırıldı. Bu mahkemeye her üçü de bildirilmişti. Diğer iki gazete beraat ederken veya biçimsel bir cezayla kurtulurken İmpartial bir ay yayından men edildi ve 50 lira para cezasına çarptırıldı. Bu şiddetli ve korkunç olduğu gibi suçla orantılı olmayan bir ceza.

Vali nezdinde girişimim oldu. Karabiber Bey askeri mahkemenin katı davranmasından üzüntü duyduğunu bildirdi. İmpartial'in önümüzdeki hafta içinde yayına yeniden başlayacağını umuyorum. Bu olay ve Alman haber ajanslarına meydanı terketmemize yol açan gelişmeler hakkında Ekselanslarına bilgi vereceğim.

Calamies

C-12

a) İtilaf Devletleriyle Türkiye arasında ilişkilerin gerginleşmeye başladığı bir dönemde İzmir'deki İngiltere Konsolosluğu'nda Sir Edo-uard Maller'in bir demeci yayınlanmıştır.

b) Vali Rahmi Bey, diplomatik geleneklere aykırı bu iş üzerine bu tür genelge neşirini yasaklamıştır.

c) İngiltere ve Türkiye'deki diplomatları Türk-İngiliz ilişkilerini yumuşatmaya çalışmaktadırlar.

d)Vali Rahmi Bey, Aydın Vilayeti Valiliği'nin yanı sıra, İstanbul'daki hükümetine uluslararası ilişkilerde karşı karşıya kalınan sorunlar hakkında kendi görüşleri doğrultusunda tavır almaya zorlanmaktadır.

e) İzmir Valisi, Resmi bildirimlerini gazetelere göndermekte ve yayınlanmasını Siyasi Şube marifetiyle izlemektedir.

f) İmpartial'in resmi bildiriği yayınlamaması askeri mahkemece cezalandırılması sonucunu doğurmuştur.

g) İmpartial adlı gazeteye verilen kapatma ve para cezası önemli olmakla beraber, İzmir'de meydana gelen Almanlara bırakılması demek olan bu durum daha önemlidir.

h) Fransa hükümetinin parasal yönden de destekleyerek ayakta tutmaya çalıştığı bir gazete hakkında verilen bu karar, Fransa'nın çıkarlarına indirilen bir darbedir.

i) İzmir'de Aydın Vilayeti'nin yabancı işler müdürü Karabiber'in, ister bilgisi dışında olsun İmpartial hakkındaki mahkumiyet kararına ilişkin Fransa konsolosuna verdiği yanıt dikkat çekici olduğu kadar, diplomatiktir ve Vali Rahmi Bey'in, İtilaf Devletleriyle flört eden kişisel politikasına da uygundur.

A-13

ABD'de Fransa Cumhuriyeti Büyükelçiliği
Siyasal ve Ticari İşler Bölümü No:564 Washington,
16 Ekim 1914
Dışişleri, Siyasal ve Ticari İşler, Seri:A Karton:394
Dosya:1/1
Kapitülasyonların (?)
ABD'deki Fransa Büyükelçisinden Ekselansları Dışişleri Bakanı
Delcasse'ye

B-13

Hükümet ABD Büyükelçiliğine geçen ayın 16'sında telgrafla verdiği, kapitülasyonların Osmanlı otoritelerince kaldırılış (...?...) komutu bana bildirdi.

334 numaralı, 17 Eylül tarihli bana bildirilen telgraf, belge kopyasını göndermekten onur duyarım.

Jusserland (?)

C-13

a) Osmanlı İmparatorluğu'nca kapitülasyonların kaldırılışı hakkındadır.

b) Kapitülasyonlardan yararlanmakta olan devletler, elçilik ve konsolosluklarına durumu seri bir biçimde bildirmişlerdir.

c) Osmanlı İmparatorluğu'nun bu kararına karşı herhangi bir tepki belirtisi yoktur.

DİPNOTLAR

- ¹ 6 Temmuz 1914'de Avusturya'nın Sırbistan'ı caydırma isteğine, Alman İmparatoru Wilhelm'in kesin destek vermesinden sonraki gelişmeleri kastediyoruz.
  - ² Paris ve Londra ile sürdürülen görüşmeler yanında Yunanistan ile Bükreş'te sürdürülen dirsek temasları en iyi bilinen örneklerdir.
  - ³ Osmanlı Hükümetinin bazı nazırlarının bile görüşmelerden ve imzalandığından haberinin olmadığı bilinir.
  - ⁴ 2 Ağustos 1914 tarihli genel seferberlik ilanı.
  - ⁵ Osmanlı Hükümetinin barışı koruma gayretlerine rağmen, 31 Ekim'de Rusya 1 Kasım'da İngiltere ve Fransa elçilerinin İstanbul'u terk etmeleri ve Osmanlı İmparatorluğu'nun 29 Teşrin-i evvel 1330 tarihli Padişah Mehmed Reşad'ın İrade-i seniyye'siyle bu üç devlete karşı savaş ilanı gibi.
- * Belgelerin Fotokopileri ek olarak aynı numara sırasıyla verilmiştir. Ek-1'den, Ek-13'e değin bkz. s.22 vd.

Ek-1

65

**VICE-CONSULAT DE FRANCE
A RHODES**

Direction des Affaires
Politiques & Commerciales
Sous-Direction d'Asie

N° 20

République Française

A 344
Rhodes, le 11 septembre 1914

M. LAPPON, VICE-CONSUL DE FRANCE A RHODES,
A MONSIEUR LE MINISTRE DES AFFAIRES
ETRANGERES A BORDEAUX.

Situation à Rhodes,.

En réponse à la dépêche n°5 du Département, j'ai l'honneur de l'informer que le Supérieur Général des Franciscains semble avoir renoncé, actuellement du moins, à l'idée d'éloigner le Père Ignace de la Préfecture Apostolique de Rhodes.

La Propaganda, de son côté, aurait écrit dernièrement au Père Ignace pour lui faire part de sa satisfaction pour la manière dont ce Chef religieux accomplit sa mission dans l'île. Le Cardinal Gotti aurait fait recommander au Père Ignace de continuer, comme par le passé, à se tenir éloigné de toute lutte d'influence et à ne rien changer à l'état de choses actuel.

J'apprends également que le Supérieur des Salésiens de Smyrne, venu à Rhodes dans le but d'y installer une Ecole Italienne ainsi que j'en ai informé votre Excellence en temps utile, n'aurait pas trouvé auprès de la Propaganda tout l'appui désirable pour l'accomplissement

Ek-1 in devam

Medailles.

L'Italie n'attendait pas l'occasion favorable pour se débiter contre l'occupation. La neutralité ne garantirait qu'une préparation militaire encore nécessaire après le passage de l'été. Un fait de cette nature n'est pas à négliger et j'espère que le général Spigada, ancien ministre de la guerre, aurait pu être désigné comme ministre de la guerre, après un passage de quelques semaines après son départ, à la détermination de tout cela.

Plusieurs officiers ont quitté le Rhodé, les derniers temps, allant, par exemple, à la frontière autrichienne pour former les cadres des bataillons de volontaires qui se trouvaient déjà à "Saita Comuna".

La concentration de l'armée italienne se faisait en Méditerranée et la frontière des Alpes serait réglée.

La communauté grecque de Rhodes se trouve dans une situation difficile, elle n'est pas entièrement acquiescente.

Les Turcs, appuyés par les succès allemands récemment réalisés par les pressions et les agences télégraphiques de la ville de l'Allemagne, se sont tournés contre nous, particulièrement l'unité italienne de la France à l'égard de la Turquie.

J'ai obtenu de l'école la visite de quelques notables rhodéens de l'île qui ont tenu à protester contre la politique de leur gouvernement à l'égard de la communauté grecque de Rhodes. Ils ont fait leur pays et l'agout de personnellement j'avais parlé à la communauté musulmane de Rhodes par l'intermédiaire.

La communauté italienne est solennelle et solennelle. Il s'agit de l'ère espagnole qui est au milieu.

de se séparer. Le père du pays n'est délégué, de propos, que la situation du pays ignore est très forte à la province et que l'on a cette circonstance qu'il fallait attribuer la part de succès de son projet. Il s'agit de l'ouverture d'une école italienne à Rhodes est fondée à une date ultérieure lorsque les circonstances seraient plus favorables.

Quelques uns de nos amis ont été conduits dans l'île. Les autorités italiennes ont demandé au directeur de notre Collège des Frères de retarder la réouverture des classes qui devrait avoir lieu le 7 de ce mois.

J'espère que la rentrée, qui s'annonce d'ailleurs bonne, pourra se faire dans quelques jours, à condition que les autorités sanitaires nous accorderont l'autorisation d'ouvrir.

Le Collège des Frères franciscains reprendra ses cours au même temps que le Collège des Frères.

Il est important de noter, en ces heures difficiles, par un long espoir je puis lui dire que notre situation à Rhodes continue à être satisfaisante tant au point de vue du protectorat religieux, des écoles et de notre influence morale.

Les relations avec les autorités italiennes sont cordiales. Les derniers événements ont provoqué une certaine cordialité à l'égard de nous. Je n'ai cessé de travailler depuis l'occupation.

Les officiers italiens, malgré une administration latente qu'ils professent pour l'armée allemande, observent à mon égard une attitude très correcte.

J'ai reçu de nombreuses et intéressantes communications sur les événements qui se passent en Italie et dont les plus intéressantes que je sache ont été de faire déjà l'écho auprès de votre

amabilité de vouloir des copies de l'Allemagne italienne ainsi que quelques autres Juifs de Rhodes ont tenu. Également, à venir protester auprès de moi contre les sentiments attribués à leurs collègues italiens, affirmant que tous les Juifs délaissés faisaient des vœux pour la victoire des armes françaises.

Telles sont, Monsieur le Ministre, les observations que j'ai faites à Rhodes et que je dois avoir communiqué à votre Excellence à toutes fins utiles.

Je suis sûr que vous serez toujours intéressé et que vous ne serez pas en peine de la rupture de la date à laquelle il pourra être édifié.

Les autres nouvelles qui nous parviennent du théâtre de la guerre sont celles que nous recevons par la station de télégraphie de Rhodes. Elles semblent être de source allemande.

Après avoir été franchement désemparés, les nouvelles, depuis trois jours, sont plus réconfortantes pour nous.

A. Laffan

Ek-2

AMBAassade
DE LA REPUBLIQUE FRANCAISE
Aux Etats-Unis
Directeur des Affaires
Politiques et Commerciales.
Washington, D.C. 11 Septembre, 1954.

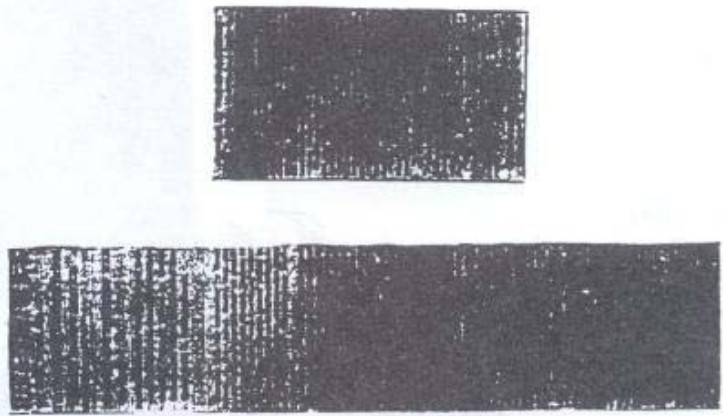

L'AMBAassadeUR DE LA REPUBLIQUE FRANCAISE AUX
ETATS-UNIS A SON EXCELLENCE ROBERTO MELARE, MINISTRE
DES AFFAIRES ETRANGERES.
A BOMBAY.

Le Ministre de l'Inde a demandé à l'Ambassadeur de France à New Delhi, le 27 août 1954, de lui adresser un rapport sur la situation des affaires indiennes en ce qui concerne les Indes occidentales. L'Ambassadeur a répondu par lettre le 29 août 1954, en indiquant que les Indes occidentales sont une région très importante de l'Inde et que la situation y est très délicate. Il a également mentionné que les Indes occidentales sont une région très importante de l'Inde et que la situation y est très délicate. Il a également mentionné que les Indes occidentales sont une région très importante de l'Inde et que la situation y est très délicate.

Il est à noter que les Indes occidentales sont une région très importante de l'Inde et que la situation y est très délicate. Il est à noter que les Indes occidentales sont une région très importante de l'Inde et que la situation y est très délicate.

Washington Post 5 Sept 1954

ment trouvé que d'attendre passer le maître. Dans le monde officiel comme dans la presse, un même événement est été repris à voir que le Comité International de la Presse et qu'a été pour nombre de grands journaux une nouvelle occasion de critiquer ou ridiculiser l'attitude de celui-ci. Lui-même d'ailleurs avait, bien malheureusement, fait par remarquer que ses entreprises multiples et variées lui demandent autant de mal qu'il en attendait de bien, que sa propre personne était verticalement dans la presse, bref qu'il avait intérêt à changer de méthode. C'est au moment même où il en change, ce que nous ne pouvons que sincèrement regretter, que l'ambassadeur de France à Washington a été avisé de la situation. Il a immédiatement fourni quelques explications, hier soir, à la presse, sur la nécessité où s'était trouvé son pays de mettre l'exemple de l'Allemagne en déshonneur à son tour, sans plus de scrupules, les traités qui le gênent et en abrogeant les stipulations. Le texte des lettres écrites est en joint.

Sur la question ainsi ouverte et tant on ne se d'attendre pas la s'ouvrir pour les Etats-Unis comme pour le reste du monde, l'impression prévaut que les Français jouissent d'un règlement jusqu'en ce moment où la guerre mondiale alla pour... à donner à l'affaire le soin et la solution qui conviennent.

J. J. J.

Ek-3

Iran

OK

MINISTÈRE
des
AFFAIRES ÉTRANGÈRES

Télégramme

à Chiffre

03712

BUREAU DE CHIFFRE

Bureau des Télégraphes 1014

12

X

(E)
(E)

DIRECTION POLITIQUE
ET COMMERCIALE
Classement
Série A Classement

Le Ministre des Affaires Étrangères

à l'Ambassadeur de France

Constantinople

L'Ambassadeur des E. E. m'informe que
le navire "North Carolina" est parti
d'Angleterre pour Smyrne afin de
protéger éventuellement les chrétiens de
Turquie. Veuillez prévenir Smyrne.

Le Ministre

Ek-4

u

37

Est à Smyrne le 9 sept.

*Compte rendu
de l'incident
de Smyrne*

D 35 1-12

Paris, le 5 Septembre 1914

DIRE

(E)

344 1

Pour faire suite à ses communications concer-

nant les désordres qui se produisent en Turquie et les menaces contre les chrétiens habitant ce pays, l'Ambassade des Etats-Unis d'Amérique à Paris est chargée par son Gouvernement de faire savoir au Gouvernement de la République, que le bateau de guerre, le "North Carolina" est parti d'Angleterre pour Smyrne. Ledit bateau de guerre fera escale à Brindisi et probablement à Gibraltar.

Monsieur Herrick saisit cette occasion pour renouveler à Monsieur Delcassé l'expression de ses sentiments les plus distingués.

Ek.5

98

CONSULAT GÉNÉRAL
DE FRANCE
A SMYRNE

DIRECTION
des
Affaires Politiques

ASIE-OCEANIE

Situation à Aidin
et à Alvaly

U République Française

Smyrne le 15 Septembre 1914

Le Consul General de France à Smyrne
à Son Excellence Monsieur le Ministre
des Affaires Etrangères à Bordeaux.

Notre Agent Consulaire à Aidin me fait connaître l'impression produite dans cette ville par la nouvelle de l'abolition des Capitulations où elle a été naturellement accueillie avec enthousiasme.

Elle a de plus servi de prétexte à des manifestations anti-françaises faciles à comprendre si l'on tient compte des nouvelles répandues par l'Agence Ottomane qui seule dispose dans l'intérieur d'une certaine publicité.

Le soir du 10 Aout, les Autorités ont organisé un cortège précédé de flambeaux. Les manifestants qu'encadrait la police sont passés devant l'Agence Consulaire d'Italie et de France, criant "Cahr Olacun Fransâ" maudite soit la France". La Turquie est grande. Tous les

[à fin de la dépêche
manqu]

Ek-6

¹⁴⁴
**VICE-CONSULAT DE FRANCE
A RHODES**

Direction des Affaires
Politiques & Commerciales

Sous-Direction d'Asie

N°60

Republique Française
DIRECTION POLITIQUE
COMMERCIALE
Rhodes, le 28 Septembre 1914

AFFAIRES ÉTRANGÈRES
ADMINISTRATIVES
1 OCT 1914

*Donner la PTT
le 13 au 14/14*

M. LAFON, VICE-CONSUL DE FRANCE A RHODES,
A MONSIEUR LE MINISTRE DES AFFAIRES
ÉTRANGÈRES A BORDEAUX.

suppression du Bureau
de Postes Française à
Smyrne. -- Intérêt à ache-
miner la correspondance
de Rhodes via Brindisi
ou via Marseille par le
Pirée. /

L'Ambassade de la République à Constan-
tinople n'ayant informé que notre Bureau des Postes à
Smyrne fermerait ses guichets à partir du 1er Octobre
prochain il me paraît utile de faire connaître à
l'Administration Centrale des Postes en France l'in-
térêt qui y aurait, pour le prompt acheminement de la
correspondance destinée aux îles de l'Égée, à expédier
le courrier de Rhodes et des autres îles en sachant bien
directement de France par la voie de Brindisi ou par
celle de Marseille via Pirée.

Le courrier italien quitte Brindisi tous
les mercredi à 4 heures du soir. De Brindisi et du
Pirée nous avons des communications fréquentes avec
Rhodes.

Notre Bureau de Rhodes expédiera dorénavant
son courrier d'Europe via Pirée et Brindisi. /

A. Lafon

Ek 7

216

CONSULAT GÉNÉRAL
DE FRANCE
A SMYRNE

Republique Française

Smyrne le 28 Septembre 1914

DIRECTION
des
Affaires Politiques
et
Commerciales

ASIE-OCEANIE
N° 84

communiqué à l'Ambassade

Le Consul Général de France à Smyrne
à Son Excellence Monsieur le Ministre
des Affaires Étrangères à Paris.

Objet: un article
du "KEULU"

Je crois devoir appeler l'attention toute particulière de Votre Excellence sur un article publié par le journal turc, le "KEULU" dans son numéro du 13/26 septembre. Cet article, dont la germanophilie passe de beaucoup les bornes du sens commun, constitue une manifestation isolée, il serait de peu de portée, mais je l'ai simplement choisi comme l'un des plus caractéristiques publiés dans ces derniers temps dans le journal turc le plus influent de l'Asie Orientale. Son rédacteur semble mécontent devant le grand deuil allemand et l'armée française - c'est sans doute la conséquence de la publication ininterrompue des péchés de l'Agence Ottomane - lui semble quelque chose de si négligeable qu'il ne le mentionne même pas.

Ek. 7' nia devamu

215

REVUE le 18/26 Septembre N° 1841

Le vinaigre trop aigre nuit à sa jarre.

A mesure que la guerre avance, il apparaît combien la Russie et l'Angleterre qui n'ont pas hésité à mettre le monde à feu par pure avidité se sont trompées dans leur calcul. On comprend aisément que la Russie et l'Angleterre se soient trop fiées à leurs forces et la pauvre France s'est sacrifiée à cause de cette erreur de perspective; l'Angleterre et la Russie sans jamais prendre en considération la qualité, n'ont pensé qu'au nombre et surtout elles n'ont jamais porté leur attention sur les complications que cette guerre entraînera.

Elles n'ont pas réfléchi que comme elles-mêmes, les autres pensent, voient, décident et exécutent. Elles se fondaient sur la flotte de l'Angleterre, l'armée de la Russie, l'argent de la France pour vaincre le monde entier. Ce profond orgueil les a empêchées d'apprécier la valeur de ceux qui se trouvaient en face d'elles. On voit maintenant que la flotte anglaise, l'armée russe et l'argent français ne suffisent pas pour terminer cette terrible guerre. L'Allemagne toute seule fait face à la Russie, à l'Angleterre, à la France et à la Belgique, et obtient des succès tant sur terre que sur mer; succès qui étonnent et dépassent le raisonnement de l'homme.

Pauvre triple Entente tandis qu'elle tirait son épée contre la liberté et le droit, elle ne pensait pas aux embarras qui surgiraient à l'intérieur de ses territoires et dans ses colonies. L'Angleterre ne peut pas aujourd'hui demander de soldats à l'Irlande; outre cela elle a provoqué le mécontentement de toute la classe ouvrière pour avoir entraîné son pays dans la crise et sans l'angoisse. Son attitude vis-à-vis du Califat au moment de

Ek. 7 nra devami

216

la déclaration de la guerre a produit un très mauvais effet sur tous les Musulmans et a produit aux Indes ^{des} graves effervescences. Les Anglais s'efforcent de les réprimer, mais on ne peut cacher la fureur même en foulant aux pieds l'Inde.

L'explosion de la poudrerie de l'armée égyptienne est un terrible ultimatum contre l'Angleterre. Si même les Anglais réussissent à faire venir, par la ruse, des soldats des Indes ils ne pourraient les utiliser: les soldats ne marcheraient pas dès qu'ils auraient appris la vérité.

Quant aux Français, ils ne sont pas plus forts que les Anglais. Pauvres Français qui osent proclamer victoire sur leur propre territoire et qui se trouvent ensuite devant l'effervescence, l'agitation au Maroc et en Tunisie. Il est très probable que prochainement le Gouvernement de Bordeaux comparaitra devant le jugement de son propre peuple (pour la participation à la guerre actuelle).

Les Russes ont donné jusqu'à présent deux corps d'armée comme prisonniers de guerre aux Allemands. Tandis que la Russie est si faible devant son ennemi, elle est embarrassée devant l'attitude douteuse des Polonais, de sa flotte et de ses propres sujets.

La Perse se lève, l'Afghanistan sur qui pesait la tyrannie anglaise et russe à l'intention de ne pas laisser échapper l'occasion. On ne sait pas ce qui pourrait encore arriver demain. Les Arabes disent que la punition est du même genre que l'action

Quant à nous, nous disons que le vinaigre treuve aigre nuit à sa jarre./.

Ek-8

23

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

1473

*Ministère
des
Affaires étrangères*

3

10

*Direction
des
Affaires politiques
et commerciales*

ASIE OCEANIE

BUREAU, le 2 octobre 1914
Paris, le

*M. de Lamoignon
pour info au D. A.*

(E)

DIR. AFF. POLIT. ET COMM.
17
1914
N° 396

NOTE pour le CABINET du MINISTRE

A.S. de l'«Impartial»
de Smyrne.

L'Ambassadeur de la République à Constantinople demande une subvention mensuelle de 500 francs pour le Journal de Smyrne l'«Impartial»

*Approuvé pour le Ministre
2/10/14
F. de Lamoignon*

M. Bompard considère que cette allocation peut seule assurer le maintien de ce journal, dont la disparition serait profondément regrettable et laisserait le champ libre aux adversaires de l'influence française.

La Direction des Affaires Politiques et Commerciales appuie cette demande et verrait avec plaisir à ce que la somme dont il s'agit pût être accordée sur les fonds spéciaux. /.

Le Ministre
M. Combarieu

P. de Margerie

Ek.9

CONSULAT GÉNÉRAL
DE FRANCE
A SMYRNE

DIRECTION
des
Affaires Politiques
et
Commerciales
—
ASIE-OCCIDENTALE
—
COMMUNIQUE à l'ANONCEMENT
N° 79

(E) *Tourgnie*
DIREC
ET C
République Française
(E) *Smyrne le 18 septembre 1914*
Série *14*

DBZ 100
Copie pour Washington
1 Copie
9 octobre 1914

Le Consul Général de France à Smyrne
à Son Excellence Monsieur le Ministre
des Affaires Étrangères à Bordeaux.

A.S. du croiseur
cuirassé-américain
"North Carolina"

Le croiseur cuirassé américain "NORTH CAROLINA"
qui devait arriver en rade de Smyrne ce matin, n'y mouillera
que dans quelques jours. Ce bâtiment doit, paraît-il, toucher
les Dardanelles et peut-être quelque autre point encore
pour y distribuer des secours.

Son arrivée éveille les susceptibilités des Auto-
rités ottomanes, surtout du Valli. Rahmy Bey ne peut ignorer
certains journaux américains l'ont déclaré que l'envoi
d'un navire de guerre par les Etats Unis est la réponse
à ses menaces de destruction de Smyrne en cas d'attaque
de la forteresse par les forces de la Triple Entente.

Aussi, sans oser s'opposer à l'entrée du navire

Ek. 9'un Devam

128

alligeraient sans des raisons sentimentales pour déconseiller au navire américain l'entrée de Smyrne, puisque ces de-
pense n'y étiat prévues.

J'e ne manquai pas de tenir votre Excel-
lence au courant de cette affaire./

le Vilezet présente-t-il cependant à sa venue des objections indirectes fondées sur son appartenance au parti de préservé le régime GEMOLINA des troupes mobilisées du Mandat Hattat à la place du Fâican, dans la rade asiatique. Comme le commandant d'Amérique objectait que l'ou ne pouvait passer le "KARSAK" et l'EMKIR. SIMON, le MOBYN GEMOLINA peut s'aventurer, on lui a répondu que ce dernier avait un tirant d'eau qui rendait dangereux pour lui un chenal qui ne surrait l'être pour les deux paquebots des Messageries Maritimes.

"Le MOBYN GEMOLINA" était primitivement attendu hier. Je sais que les autorités ont même fait des objections à ce que le commandant des Etats Unis a été au devant de son navire dès son arrivée et se sont offertes à lui faire porter une lettre par la liaison pilote. Elles ont écarté leur refus derrière des motifs de courtoisie, ajoutant que l'heure de l'arrivée du croiseur américain n'était pas connue, je remarquerai pourtant l'attente très longue inutilement et qu'il serait plus sage de faire venir le commandant d'Amérique dès que le pilote aurait signalé sa venue ce qui lui permettrait de se rendre à bord dans de beaucoup meilleures conditions.

Je prie votre Excellence de ne pas faire émettre à l'ambassade des Etats Unis des renseignements que je viens de lui communiquer et qui sont absolument sûrs, le commandant du croiseur devrait me ayant gardé mesurés et se bornant à déclarer que l'arrivée du MOBYN GEMOLINA occasionnera probablement des difficultés avec les autorités ottomanes. Elles ont

Ek. 10

Ministère
 du Commerce, de l'Industrie
 et des Postes, des Télégraphes
 et des Téléphones
 Direction
 d'Exploitation Postale
 11, Bd. de la Gare
 Bordeaux

61 - 101
 République Française
 Bordeaux, le 14 Octobre 1914
 A 394141
 Le Ministre du Commerce, de l'Industrie,
 des Postes et des Télégraphes, Monsieur le
 Ministre des AFFAIRES ÉTRANGÈRES, BORDEAUX.

AFFAIRES ÉTRANGÈRES
 Arrivée
 7 - OCT 1914
 1914

Pour faire suite aux communications échangées avec votre Département, au sujet du fonctionnement de nos bureaux de poste dans le Levant, j'ai l'honneur de vous faire connaître que le paiement des mandats-poste dans la plupart de ces établissements donne lieu, depuis le début des hostilités, à de sérieuses difficultés résultant de ce fait qu'il est très difficile d'assurer l'approvisionnement des caisses en numéraire. Dans la majorité des bureaux, et notamment à La Canée, Smyrne, Beyrouth et Jérusalem, les dépenses excèdent les recettes; partout l'or est très rare, et, d'autre part, les frais de transport de numéraire d'un bureau à l'autre sont excessivement élevés.

Dans cette situation, j'ai dû envisager les mesures suivantes:

1° Bureaux fonctionnant dans les anciens territoires ottomans acquis par la Grèce.

En raison de la fermeture prochaine de ces bureaux, dont la suppression a été décidée par arrêté du 17 Septembre, je serais d'avis de suspendre immédiatement le service des articles d'argent dans ces établissements. La clientèle de nos bureaux n'aura pas à souffrir de cette

Service des articles d'argent dans les bureaux français du LEVANT.

meure, attendu que le service des articles d'argent, assuré par le bête groupe avec toutes les garanties adéquate,

2° Bureaux fonctionnant en territoires ottomans.

En toute autre circonstance, j'aurais pu suspendre aussi le service des articles d'argent des bureaux. Mais, en présence de l'attitude actuelle de vernement ottoman qui veut nous imposer la fermeture d'établissements à partir du 1er Octobre, la suspension service des articles d'argent pourrait être interrompue comme une conception des présentations turques, j'entends donc que la participation de nos bureaux au service d'articles d'argent doit être maintenue, mais en ajoutant que le paiement des titres dans ces établissements peut être effectué en billets de la Banque de France. Les tables des Postes ne devront procéder à l'émission de date qu'autant qu'elles auront obtenu au préalable l'avis des expéditeurs à ce mode de paiement. La mention "en billets de la Banque de France" sera, au service, à l'avance, rose sur chaque titre.

3° Bureaux français en Egypte (Alexandrie et Bou

Said).
Dans ces bureaux qui, contrairement à ce qui passe dans nos autres établissements de Levant, ont des incidents de remise, le service des articles d'argent peut être maintenu sans modification.

J'ai l'honneur de vous prier de vouloir bien faire connaître d'urgence si des propositions ont été

objections de la part de votre Département.

Le Directeur du Commerce
M. F. Dubouché, A. P. C. des
M. de l'Empire.

Handwritten notes in French:
L'avis de la Banque de France est en cours de transmission à la Banque de France.
L'avis de la Banque de France est en cours de transmission à la Banque de France.
L'avis de la Banque de France est en cours de transmission à la Banque de France.
L'avis de la Banque de France est en cours de transmission à la Banque de France.
L'avis de la Banque de France est en cours de transmission à la Banque de France.
L'avis de la Banque de France est en cours de transmission à la Banque de France.
L'avis de la Banque de France est en cours de transmission à la Banque de France.
L'avis de la Banque de France est en cours de transmission à la Banque de France.
L'avis de la Banque de France est en cours de transmission à la Banque de France.
L'avis de la Banque de France est en cours de transmission à la Banque de France.

CONSULAT GÉNÉRAL
DE FRANCE
A SMYRNE

DIRECTION
Des
Affaires politiques
et
consulaires

M. OSSANER
N. 48

adressé à l'Ambassade.

REPUBLIQUE FRANÇAISE
LE 17 OCT 1914

Smyrne le 7 octobre 1914

ARRIVÉE
17 OCT 1914
BUREAU
DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES

St
M. Ossaner
pour le 19 Oct 1914
pour le 19 Oct 1914

Le Consul Général de France à Smyrne
à Son Excellence Monsieur le Ministre
des Affaires Étrangères à Bordeaux.

présentation d'une
circulaire du Vizey
relative à l'entrée de
l'Ile de Smyrne.

J'ai l'honneur de transmettre, ci-joint, à
Votre Excellence la traduction d'une circulaire du Vizey
relative à l'entrée des navires de guerre dans le
port de Smyrne. Cette circulaire date du 21 septembre
1914, par le N° 331/5.

Carillon

Annexe au Décret de Smyrne de l'octobre 1914 n° 88
79

T R A D U C T I O N

1 539

La Zone interdite est la zone délimitée par la
partie droite (prolongée vers les Salines) de la ligne
qui passe entre le promontoire de Spiro dans le golfe
de Smyrne et le promontoire méridional de l'Ile de Keus-
un (île longue)

Nous avons donc l'honneur de vous prier de faire
soumettre d'urgence aux intéressés le nécessaire pour les
bâtiments de guerre de ne pas se rapprocher de ces para-
ges dangereux./.

21 septembre 331/5 Octobre 1914.

EK. 12

133

CONSULAT GÉNÉRAL
DE FRANCE
A SMYRNE

DIRECTION
des
Affaires Politiques
et
Commerciales

INDO-OCEANIE

Attribuée au Département.

Republique Française

A 390 1

Smyrne le 16 Octobre 1914

Le Consul Général de France à Smyrne
à Son Excellence Monsieur le Ministre
des Affaires Étrangères à Bordeaux.

Affaire de communiqué
anglais - Suppression
de l'Impartial.

Par ma dépêche du 7 de ce mois, N° 269, j'ai rendu
compte à l'Ambassade de l'affichage au Consulat d'Angleterre
de d'un communiqué de Sir Edouard Mallet qui a été très
diversément commenté. Dans les milieux modérés, on a généra-
lement estimé que puisque la Triple Entente semblait recu-
ler à l'égard de la Turquie devant les mesures de coerci-
tion, il aurait mieux valu s'abstenir d'un langage commina-
toire.

Les conséquences locales de la publication du
document britannique n'ont, en effet, pas été heureuses. Le
Vali, ainsi que je l'ai fait connaître à Votre Excellence
a interdit la reproduction des communiqués consulaires.
Non content d'avoir pris cette mesure, il a tenu à répondre
au Vice Consul d'Angleterre, en qui il a affecté de voir

Ek. 13

135

AMBASSADE
DE LA REPUBLIQUE FRANÇAISE
DES ETATS-UNIS

Washington le 16 octobre 1914.

Direction des Affaires
Politiques et Commerciales.

DIRECTORAT GÉNÉRAL DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES ET COMMERCIALES	16 OCT 1914
--	-------------

A 3044

N° 564

L'AMBASSADEUR DE LA REPUBLIQUE FRANÇAISE AUX
ETATS UNIS A SON EXCELLENCE MONSIEUR DELCASSÉ,
MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES.

Capitulations des capi-
tulations.

Le Département d'Etat vient de me communiquer le texte des instructions dont l'Ambassadeur des Etats-Unis à Constantinople a été muni par télégramme du 16 du mois dernier, relativement à la prétention des autorités ottomanes d'abroger les capitulations de leur propre mouvement et sans entente préalable avec personne.

J'ai l'honneur de joindre ici copie de ce document, en me référant notamment à mon télégramme du 17 septembre, N° 334./.

Jusseau

4A.